

Colecție coordonată de
Silviu Dragomir

Introducere în interpretarea jungiană a desenelor

Theodor Abt

Traducere din engleză
Andreea Ilie

MISTERELE
INCONȘTIENTULUI
COLECTIV

TREI

„Este ca și cum ceva, undeva, este știut
în forma imaginilor —
dar nu de noi.“

Marie-Louise von Franz
C.G. Jung, His Myth in Our Time, p. 240

Cuprins

Cuvânt-înainte	11

Introducere: Descoperirea inconștientului	15

Partea I

Necesitatea unei maniere de interpretare a imaginilor conform lui C.G. Jung	19
1.1. La început a fost imaginea	21
1.2. Cuvânt și imagine	24
1.3. Instinct și imagine	28
1.4. Structuri universale ale imaginației	35
1.5. Arhetip și Simbol	38
1.6. Imaginile ca punți către inconștient	41
1.7. Efectele Picturilor	47

Partea a 2-a

Propunerea unei metode de interpretare a imaginilor ...	53
2.1. Interpretarea ca „Arta de a crea conștiința”	55
a. Cele două atitudini	56
b. Cele Patru Funcții ale Conștiinței	59
2.2. O modalitate posibilă de abordare	62
a. Circumambularea cu cele Patru Funcții	62
b. Ipoteza și opusul ei	63
c. De la „celula vie” la interpretare	66
2.3. Pericolele Interpretării	70
2.4. Analiza și sinteza	73

Partea a 3-a

Instrumente pentru interpretare	77
3.1. Asociații și amplificări	79
3.2. Amplificarea aspectelor materiale	82
a. Hârtia	82
b. Procedul	83
c. Cadrul	90
d. Formatul	90
3.3. Aspecte Formale	94
a. Organizarea	94
b. Proportia	97
c. Mișcarea	101
3.4. Simbolismul spațiului	104
a. Calitatea locului	104
b. Perspectiva	109
3.5. Simbolismul culorii	114
a. Aspecte de bază	114
b. Cele trei culori primare (roșu, albastru, galben)	121
c. Cele trei culori primare amestecate (verde, oranj, violet)	129
d. Alte culori și nonculori (maro, negru, gri, alb)	137
e. Culori amestecate	145
3.6. Simbolismul numerelor	147
a. Natura simbolică a numerelor	147
b. Numerele ca elemente de bază ale ordinii	152
c. Amplificarea primelor zece numere	155
NUMĂRUL 1	156
NUMĂRUL 2	161
NUMĂRUL 3	165
NUMĂRUL 4	171
NUMĂRUL 5	176

NUMĂRUL 6	183
NUMĂRUL 7	187
NUMĂRUL 8	195
NUMĂRUL 9	198
NUMĂRUL 10	202
d. Numerele de la 11 la 17	205
NUMĂRUL 11	205
NUMĂRUL 12	207
NUMĂRUL 13	212
NUMĂRUL 14	214
NUMĂRUL 15	216
NUMĂRUL 16	217
NUMĂRUL 17	218
3.7. Tematici	220
3.8. Criterii potențiale pentru psihoza latentă	224

Partea a 4-a

Câteva considerente finale	229
4. Câteva considerente finale	231
Bibliografie	233
Index	239
Sursele imaginilor	255

Cuvânt-încăinte

Acest ghid este rodul cursului de interpretare a imaginilor, predat de mine la Institutul C.G. Jung din Zürich-Küsnacht, în perioada 1977-1994, și din 1995 la Centrul de cercetare și formare în psihologia abisală după C.G. Jung și Marie-Louise von Franz, în Zürich, Elveția.

Cel de la care am învățat să interpretez imaginile a fost Dr. Rudolf Michel, primul curator al arhivei de imagini a Institutului C.G. Jung. După moartea sa prematură în 1976, am fost rugat de Comisia de curatori a Institutului C.G. Jung să preiau formarea studenților vorbitori de limba engleză. La acel moment, metoda interpretării imaginilor — conform psihologiei lui C.G. Jung — era în mare parte bazată pe cartea germană a lui Jolande Jacobi, *Vom Bilderreich der Seele, Wege und Umwege zu sich selbst*, care apăruse în 1963. Rudolf Michel fusese rugat de un editor să scrie o carte comparabilă despre interpretarea imaginilor, dar în limba engleză. Curând după ce am început să predau la Institutul Jung, am fost rugat de către editor să scriu eu cartea respectivă. Oferta era tentantă. Dar mi-am dat seama că modul meu de a înțelege imaginile nu ajunsese la maturitate și îmi lipsea fundamentul personal. Simțeam nevoia să îmi găsesc propriul mod de a permite imaginilor din inconștient să își reveleze sensul sau, cu alte cuvinte, să le permit să se exprime.

A fost nevoie de studii intense în alchimie pentru ca eu să realizez că procesul de a elabora înțelesul unei imagini este, practic, un proces de „distilare a aurului”, „aurul înțelepților”, așa cum obișnuiau să-l numească bătrânii maștri ai

alchimiei, și anume conștiința. La fel ca în munca alchimistului, „aurul” sau înțelegerea conștientă a unei imagini nu poate fi obținută fără o experiență bogată, o metodă disciplinată și o mare dedicare cu privire la misterul păstrat în obiectul de studiu. Metoda propusă aici a crescut și s-a dezvoltat mulțumită dialogului cu studenții la cursurile și seminarele mele, și, în special, la colocviile dedicate cazurilor în supervizare. S-a născut din practică și este menită ca un ajutor în practică. Această carte este o încercare de a arăta *cum putem ilumina o imagine cu propria ei lumină*, așa cum Marie-Louise von Franz menționa odată. Pe de altă parte, va trebui să vedem cum putem evita cel mai bine prejudecățile care pot apărea din ideile noastre fixe cu privire la ce ar trebui să însemne o imagine. Propriul meu ghid de interpretare a imaginilor este abordarea respectuoasă și lipsită de idei preconcepute cu care C.G. Jung a tratat realitatea *psyche-ului obiectiv*. El vorbește despre *psyche-ul obiectiv* pentru a scoate în evidență faptul că există un „altul” independent în noi, care se exprimă pe sine prin imagini. Acestea apar adesea în vise, fantasme, viziuni și în imaginația activă.

Reproducerea celor mai multe imagini din această carte este posibilă grație permisiunii generoase a camenilor cu care am avut ocazia să lucrez în analiză. Vom încerca, în principal, să înțelegem câteva aspecte ale acestor imagini provenite din inconștient. Dacă ele pot fi considerate artă sau nu, este irelevant aici.

Capitolul despre simbolismul numerelor se bazează pe seria de prelegeri susținute la Institutul C.G. Jung, în semestrul de vară al anului 1985. Acestea au apărut într-o ediție privată în 1988, iar manuscrisul a fost revăzut, cu amabilitate, de dr. Marie-Louise von Franz.

Un volum viitor va include exemple care ilustrează cum aplicarea metodei prezentate aici ne permite să facem ca

imaginile din trecut (desenele rupestre, viziunile alchimice etc.) și din prezent să ne dezvăluie câteva dintre sensurile lor interioare și, astfel, să prindă cumva viață.

Aș vrea să le mulțumesc lui Joyce Bogusky, dr. Richard Chachère, Susanne Doebel, Tom Elsner, Stan Fineman, dr. Ruedi Högger, Frith Luton, Sabine Mayer-Patzel, dr. Nikola Patzel, Jean Palmer-Daley, Colette Rizzo, David Roscoe, dr. Peter Starr și Katya Walter, pentru cooperarea lor la apariția acestei cărți. De asemenea, îndrept un călduros „mulțumesc” către S. Neşe Coşkun și Ediz Çalişkan din Istanbul, pentru realizarea machetei, și către Ufuk N. Şahin și Mehmet Bora Akgül pentru imprimare și pentru un control de calitate, și tuturor studenților care au participat la prelegerile, seminarele și colocviile de cazuri în supervizare susținute de mine. El au contribuit cu întrebările, criticile și sugestiile lor. Recunoștința mea profundă se îndreaptă către Marie-Louise von Franz, care, până la moartea sa în 1998, m-a însoțit și susținut în căutarea mea îndreptată către o înțelegere mai bună a imaginilor. Fără ea, această carte nu s-ar fi concretizat. Și, nu în ultimul rând, vreau să-l mulțumesc soției mele Regina, care a fost mereu alături de mine și m-a încurajat în cercetarea mea.

Zürich, toamna 2004

Theodor Abt

Introducere

Descoperirea inconștientului

Punctul de cotitură în dezvoltarea psihologiei psihodinamice moderne a apărut chiar la începutul secolului trecut, în 1900. În momentul în care fizicianul Max Planck a descoperit un nou model pentru înțelegerea naturii exterioare — teoria cuantică —, Sigmund Freud descoperea o nouă realitate a naturii noastre interioare. El a numit această parte a psihicului nostru *inconștient*. Și a concluzionat că această realitate este un fenomen secundar al conștiinței, „coșul de gunoi”, ca să mă exprim așa, umplut cu dorințele refulate ale individului. Căutând înțelegerea acestei realități, el a descoperit că visele sunt un ghid esențial. Prin urmare, el a numit visele „via regia” (calea regală) către inconștient. Publicarea *Traumdeutung* a marcat un punct de cotitură în dezvoltarea psihologiei psihodinamice moderne.¹

Cartea lui Freud l-a inspirat pe tânărul psihiatru Carl Gustav Jung, care a devenit unul dintre susținătorii și adepții timpurii ai teoriei psihicului dezvoltate de Freud. Experiențele sale personale l-au condus însă pe Jung la concluzii diferite despre această natură internă. El a formulat ipoteza existenței unui *inconștient comun sau colectiv*. Asta înseamnă că există nu doar structuri psihice comune tuturor ființelor umane din toate timpurile, dar și că acest tărâm este un *sistem psihic secundar independent*, originea conștiinței și baza creativității. Ambele fenomene sunt cât se poate de relevante

---

¹ S. Freud, *Interpretarea viselor*, Editura Trei, București, 2010.

pentru interpretarea imaginilor care apar din inconștient. Următoarea diagramă (Fig. 1) poate fi utilă în vizualizarea acestui concept al psihicului.

Mai mult decât atât, Jung a reușit să demonstreze că, prin studierea și meditația asupra propriilor imagini izvorâte din inconștient, persoana se angajează în procesul de a deveni din ce în ce mai conștientă de propriul potențial creativ și de sensul unic al vieții. El a numit acest proces *individuație*. Centrul de reglare, prin care acest proces devine din ce în ce mai conștient, l-a numit *Sine*.

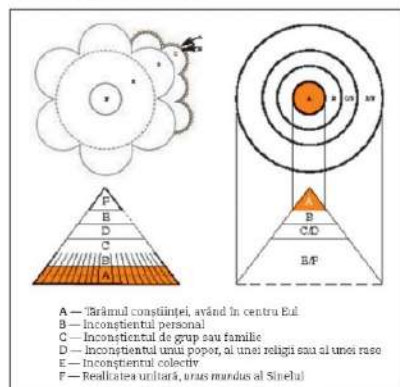

Fig. 1: Două abordări complementare ale structurii psihicului potrivit lui C.G. Jung²¹.

²¹ M.-L. von Franz, *Projection and Recollection*, pp. 80-81. Piramida stângă a fost adăugată de autor.

Pentru că inconștientul ne apare adesea în vise, fantasmе, viziuni și produse ale imaginației active sub forma unor imagini, a devenit crucial pentru Jung să înțeleagă sensul picturilor sale și ale clienților lui. El îi sfătuia adesea pe oamenii cu care lucra „să se exprime prin creion și pensulă. Această modalitate s-a dovedit a fi cea mai valoroasă, în special în cazul oamenilor care nu erau capabili să își exprime fantasmele verbal, în plus, îi permitea pacientului să participe în mod activ la tratament, chiar și în timpul lor liber”²². Din aceste considerente, arta interpretării imaginilor a devenit o etapă importantă în formarea analiștilor jungieni.

²² E. A. Bennett, *Vorwort* în: C.G. Jung, *Das symbolische Leben* [FW 18/1], p. 18 (doar în ediția germană a *Opuscul Complete*).

Partea 1

Necesitatea unei maniere de interpretare a imaginilor conform lui C.G. Jung

Fig. 2 și 3: Picturi pe rocă din peștera Chauvet, Franța; 32 000 de ani vechime.

